

משפטים

יהדות, הלכה ומשפט

י"ל בס"ד ע"ו קו ההלכה הספרדי *3030 | אתר kavhahalacha.co.il
להערות והארות וקבלת העלון במייל k0737860860@gmail.com

משיב דעה | הגאון הרב משה פנירי שליט"א
ראש בתי הוראה "טהרת יוסף" שע"י קו ההלכה ברחבי הארץ

משיב משפט | הגאון הרב אלחנן פרץ שליט"א
ראב"ד רשת ב"ד חוקת המשפט שע"י קו ההלכה ברחבי הארץ

מכר לחבירו מכונית על תנאי

ראובן מכר את מכוניתו לשמעון וקיבל מעות בעבור המכירה, בשעת המכירה עשה ראובן תנאי שיוכל לחזור בו אם ירצה, ובאם יחזור בו יחזיר לקונה את כספו, ובינתיים שמעון משתמש במכונית, האם יש בזה משום חשש רבתי?

תשובה: במדה והמכירה אינה מוחלטת, אסור לשמעון להשתמש במכונית שקנה, משום שאם יחזור בו ראובן מהמכירה נמצא שמעון נהנה משכר מעותיו שהיו בטלות אצל המוכר, והתקנה לזה, שיתנו ביניהם שאם יחזור בו המוכר ינכה לקונה את דמי השימוש במכונית בתקופה זו. כמבואר בגמ' (ב"מ סה ע"ב) ובשו"ע (סי' קעד ס"א) לגבי מכירת קרקע, וכ"פ בשו"ע הרב סנ"ה, בשו"ת מהריט"ץ סי' נג, בשו"ת ר"י הלוי סי' ב, ובגד"ת שער מו"כ אות ח) לגבי מכירת מטלטלין.

ובמדה שקבעו זמן מוגבל לאפשרות החזרה, כגון שקבעו ביניהם שעד חודש ימים יוכל לחזור בו ולבטל המכירה, לכתחילה יש להחמיר בזה, ואם נשתמש אין מוציאין מידו.

בדן זה נחלקו הפוס' דהנה הרמב"ם (מלוה ולוה פ"ו הל"ה) כתב: "המוכר בית לחבירו ואמר המוכר ללוקח, לכשיהיו לי מעות תחזיר לי קרקעי, לא קנה וכל הפירות שאכל רבית קצוצה ומוציאין אותם בדיינים". ובהלכות מכירה (פ"א הל"י) כתב: "וכן המוכר או הלוקח שהתנו שיחזיר לו המקח בזמן פלוני או כשיתן לו המעות, הרי המוכר קיים ויחזיר כשהתנה". וקשה דמאי שנא, ועוד שם (הל"א) כתב: "מכר קרקע לחבירו והתנה מוכר ואמר ללוקח, כשיהיו לי מעות תחזיר לי הקרקע זו, הרי הפירות של מוכר", וא"כ משמע דלא קנה.

בישוב דבריו נאמרו כמה תירוצים. (א) הלחם משנה (בהל' מכירה) תירץ דבמכירת קרקע שעושה פירות, הוי איסור ללוקח לאכול פירות דצד אחד ברבית אסור, על כן הוי מכירה באיסור והמקח בטל וממילא הוי רבית קצוצה.

(ב) הסמ"ע (ח"מ סי' רז סק"א) דהיכא דלא קבע לו זמן אלא התנה שיוכל להחזיר לו תמיד, לא קנה, דאין שם מקח עליו אלא הלואה ולכן אסור ללוקח לאכול פירות, אבל אם התנה שעד זמן מסויים לא יוכל להחזיר ורק אח"כ אם ירצה יחזיר לו, בזה הוי מקח גמור עד לאותו הזמן, וכמתנה ע"מ להחזיר בזמן פלוני דשמה מתנה.

(ג) המחנ"א (הל' רבית סי' יג) ביאר דכשאומר המוכר כשיהיו לי מעות אחזירם לך, ולא אומר בלשון ע"מ, כוונתו שהמקח יבטל למפרע ולכן לא סמכה דעתו של הקונה ולא קנה כלל, והוי כהלואה ואסור ללוקח לאכול הפירות משום רבית קצוצה, אבל כשמתנה ע"מ שתחזיר, כוונתו שהמכר קיים והתנאי הוא שיקנה לו בחזרה את המקח כשיחזיר לו המעות, נמצא שהמכר קיים עד זמן שיחזירנו לו מידי דהוה נותן מתנה ע"מ להחזיר, דאע"ג דחייב להחזירה מ"מ צריך שיחזור המקבל ויקנה אותה לנותן, שעד השתא של הקונה היתה, וכתב ש"כ מתשובת רב עמרם גאון.

נמצא שלפי דברי המחנ"א, אין בנד"ד חשש רבית, אולם להסמ"ע יש חשש רבית שהרי יכול להחזיר בכל עת תוך ל' יום, אמנם אף להסמ"ע במקום שקבעו זמן שבתוך זמן זה אינו יכול להחזיר, מותר, וכ"פ בשו"ת המב"י"ט (ח"א סי' כ), החקרי לב (יו"ד סי' יח) הכהונת עולם (לסי' קעד), בשו"ת בית אפרים (יו"ד סי' מב) ובשו"ע הרב (סנ"ד), ולכן לדינא לכתחילה אין לקונה להשתמש במכונית ואם השתמש אין מוציאין מידו, שיכול לטעון קים לי כהפוסקים דלית ביה חשש רבית. וע"י בזה בספר דיני ממונות (להגר"ע בצרי, ח"א הלכות רבית פ"א ס"ה).

גזילה מחמת שמחה

מעשה בנביר חשוב שערך סעודת פורים בשמחה גדולה, אחד מן האברכים התחפש לראש כולל ידוע והגיע לבית הגביר, הגביר בחושבו שראש הכולל עומד לפניו העניק לו בקבוק משקה יקר מאוד, האם חייב האברך להחזיר את הבקבוק?

בנידון זה היו מורי הוראה שרצו לפטור כי לטענתם כל גזל הנעשה כתוצאה משמחת פורים אין בו איסור גזל, ע"פ דברי הרמ"א (או"ח סימן תרצו ס"ח) "בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה אין בזה משום לא תגזול".

אולם נראה שיש כמה חילוקים בין דברי הרמ"א לנידון דידן:

א. נראה כי הרמ"א לא דיבר על גזילה בעין שאז יש לנגזל טענת ממוני גביר, וכוונת הרמ"א לפטור דווקא בגזילה שנתאכלה בתוך הפורים, כי אם הגזילה עדיין קיימת אחר פורים כשנגמרה השמחה מזדע שלא יחזיר, ומסתבר שבכה"ג אין הניזק מוחל. ב. הרמ"א איירי בגזל שמביא שמחה וצורתו שמחה וכמו נערים החוטפים זה מזה דרך שמחה, כי כאשר גוף הגזל משמח הניזק מסכים ומוחל בעבור שמחת הפורים, אך מעשה הגזל בנידון דידן שלא שימח הניזק אין כוונת הרמ"א לפטור. ג. יתכן והרמ"א פטר דוקא בגזל שנעשה בין אנשים שנתכנסו יחדיו על דעת לשמח אחד את השני בשמחת פורים בכל מילי דשמחה, שאז מחלו זה לזה, ולא כאשר אדם יחידי מחליט לשמוח בזה שיגזול את חברו. ד. ידוע שהבית יוסף (או"ח סימן תרצ"ה) חולק על הרמ"א ומחייב על כל גזילה ונזק בפורים. ה. במשנ"ב (תרצ"ה סק"ג) הביא דברי הב"ח שכ' דדווקא על

נזק קטן נהגו לפטור בפורים, ולא על נזק גדול, וא"כ מאחר ובקבוק יקר נחשב בעיני הבריות לנזק גדול, מסתבר כי אף שכלפי הגביר נחשב הדבר לנזק קטן מ"מ יתחייב כי מאחר ובכללות נזק זה לא נחשב לנזק גדול המנחה לא לפטור.

ברם, באופן ששמעון עשה מה שעשה מתוך שכרות גדולה כשכרותו של לוט, ובעודו שיכור מסר את הבקבוק לאחר והלה שתה אותו על כל תכולתו, יש לדון בזה אם לחייבו, דהנה ביש"ש (בב"ק פ"ג ס"ג) כתב וז"ל: השיכור אפילו הגיע יותר משכרותו של לוט, מ"מ מחייב בתשלומים על כל הזיקות וכו', דאדם מועד לעולם, בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן, בין אונס בין ברצון, דאל"כ לא שבקת חיי, דכל שונא ישתה וישתכר על חברו להזיקו ויפטר, ואפילו בפורים דמחויב להשתכר, מ"מ אין כוונת רבותינו כדי שישתגע רק כמו שכ' ברמב"ם וכו' ע"ש. ונמצא כי היש"ש למד ששיכור שהזיק בפורים חייב, משום שלא חייבו רבותינו שכרות בפורים הרבה אלא כהרמב"ם.

ומעתה להפוסקים שסוברים שיש חיוב לשתות לשוכרה עד דלא ידע שמא יש לפטור מזיק בשכרות בפורים. זאת ועוד יש לדון שהרי בנידו"ד לא איירי במזיק אלא בגזלן, ומנלן שהגזול בעודו בשכרות שחייב, והלא גזלן בעי הכנסה לרשות ושיכור כלוט לא שייך בו קנין כמבואר בסי' רל"ה סעי' כ"ב וא"כ אף הכנסה לרשות לא שייכת בו.

מסקנא דדינא: הגזול בפורים חייב להשיב אף אם גזל דבר מועט, ואף שיכור שגזל בשכרותו חייב להשיב הגזילה או דמיה. (נערך ע"י תלמידים).

קו ההלכה הספרדי

*3030
רב קווי

בעלות שיחה רגילה

קו ההלכה הספרדי

מענה בהלכה 24 שעות ביממה

ע"פ פסקי מרן הגר"ע יוסף יצחק ל

מחצית השקל

האם נשים צריכות לתת זכר למחצית השקל?

טוב שגם נשים יתנו מעות זכר למחצית השקל, וטוב לתת גם עבור ילדי הקטנים, ואם האשה מעוברת יתן אף על העובר, אבל אין זה חיוב אלא הידור. משנה ברורה (סימן תרצ"ד סיף קטן ה'). ואם אין ידו משגת כל כך, יתן חצי שקל עבור עצמו, ובעד כל אחד מבני ביתו יתן מטבע קטן יותר כפי כוחו. (הרה"ג ירון אשכנזי)

למי ראוי להביא מעות זכר למחצית השקל?

מעות זכר למחצית השקל יתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, ולארגונים המפיצים תורה ויראת שמים, שמיום שחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל. יחזה דעת חלק א' (סימן פ"ו). (הרב ירון אשכנזי)

לא נתן "זכר למחצית השקל" קודם הפורים, האם יכול לתת לאחר מכן?

מי שלא הספיק לתת קודם פורים, ראוי שיתן לאחר הפורים.

מקור הדין: בספר הליכות והנהגות (פורים) כתב בשם הגרי"ש אלישיב ישלם לאחר פורים וראייתו מהמשנה מסכת שקלים (פרק א משנה ג) "בחמשה עשר בו שולחנות היו יושבין במדינה בעשרים וחמשה ישובו במקדש משישבו במקדש התחילו למשכן את מי ממשכנין ליום וישאלים גרים ועבדים משוחררים אבל לא נשים ועבדים וקטנים". כלומר מבואר שהיו ממשכנים מי שלא הביא מחצה"ש בעשרים וחמשה לכן יש מצוה לתת זכר למחצה"ש אף אחר פורים. והגרי"ח קנייבסקי (ספר ישמח ישראל פ"ה הערה 8) ס"ל דיתכן שאף אחר חודש אדר טוב לתת המחצה"ש כדי שיקיים את המנהג. (הרה"ג ירון אשכנזי)

קריאת מגילה

באילו אופנים עדיף שיקרא את המגילה במניין מצומצם, ודוחה את מצוות "ברוב עם"?

יש כמה אופנים שעדיף לקרוא במניין מצומצם ולא ברוב עם:

א. אם יש רעש בביהכ"ס באופן שאינו יכול להתרכז ולשמע את כל המגילה, יקראנה בעשרה. (חזו"ע שם)

ב. וכן להשלים מניין עבור החולים שאינם יכולים ללכת לבית הכנסת, עדיף ממצוות ברוב עם, וילך להשלים מניין בבית החולה ולא לבית הכנסת. כן דעת הגרי"ש אלישיב (פסקי שמועות עמ' נד) דאף שמפסיד עי"ז את מצוות ברוב עם, מ"מ גמ"ח אינה פחותה במעלתה ממצוות ברוב עם.

ג. וכן אם רוצה להתפלל בהנף החמה, אף שהמניין מצומצם ויפסיד בכך את מעלת ברוב עם, מ"מ עדיף להתפלל בהנף. כן דעת הגרי"ח קנייבסקי (פסקי שמועות שם).

משיבים כהלכה

רבני קו ההלכה משיבים
לשאלות שנשאלו ב'קו ההלכה'

ד. כמו כן מי שמתפלל כל השנה בקביעות במניין המיוחד לו להתפלל שם, אין צריך ללכת לבית הכנסת הגדול. כ"פ המשנ"ב (סי' תרפז סק"ז).

ה. וכן מי שדחוק לצאת לדבר מצוה, אף אם מתפלל בקביעות בבית כנסת הגדול, יכול לשמוע המגילה עם הציבור הקטן, (שמסיימים שם מוקדם יותר). כן פסק בשבט הלוי (ח"ה סי' קמה סק"ב) דכיון שדין זה של ברוב עם הוא רק למצוה מן המובחר כמבואר בביאה"ל (סי' תרצ סעי' יח ד"ה צריך), ועיקר הדין דפירסומי ניסא מתקיים בעשרה אנשים ומעלה, לצורך מצוה שפיר דמי. (הרב ירון אשכנזי)

האם אפשר לצאת ידי חובת המגילה דרך רדיו או טלפון?

לכתחילה אין לצאת ידי חובה כלל בשמיעת המגילה ברדיו אפילו בשידור חי או בטלפון. ומכל מקום יענה 'אמן' אחר הברכות. ורק אם אינו שידור חי, לא יענה. (הרה"ג דוד שלום נקי)

האם יוצאים ידי חובת המגילה כששומעים דרך רמקול?

אם באים קהל גדול לשמוע את המגילה, ורוצים להשמיע את המגילה באמצעות הרמקול, תלוי הדבר, אם הקהל יכולים לשמוע את החזן גם בלעדי הרמקול, אלא שהרמקול רק מסייע להגברת קולו יותר, הרי הם יוצאים ידי חובה. אבל אם אינם יכולים לשמוע ללא הרמקול, אין יוצאים ידי חובה. עיין מנחת אלעזר ממונקטש, החזן איש, שובע שמחות לאדמו"ר מליבאוויטש, שבט הלוי וואזנר, רבבות אפרים, שער המזרח ועוד. (נ. ד. תסז)

כדי להבין את דעת המתירים, ראינו לנוכח להביא מה שבאר בזה בשו"ת אגרות משה (אורח חיים ח"ב סימן קח), וזה תוכן דבריו: אף אם נאמר שהאמת כדברי המומחים שעל ידי הרמקול לא נשמע קול האדם, אלא קול אחר שנעשה מקולו, מכל מקום כיון שעל כל פנים רק כשהוא קורא נשמע הקול, יש להחשיב זה כשמיעת קולו ממש, שהרי כל מה שנשמע, הוא מכח קולו ממש. שהרי מנין לנו עצם כח השמיעה איך הוא? אולי הוא גם כן באופן כזה, שנבראים גלי קול באוויר ומגיעים לאזנו. וכן מסתבר לפי מה שאומרים חכמי הטבע, שהקול יש לו הילוך עד האוזן, וגם יש קצת שיהיה זמן בהילוכו עד שמגיע לאוזן, ובכל זאת נחשב שהוא קול האדם. לכן אפשר שגם הקול שנעשה על ידי הרמקול ששומעים אותו בעת שמדבר, הוא נחשב קולו ממש, [שהוא מעביר את גלי הקול מהאדם עצמו למרחק רב יותר], וכן מסתבר יותר. ומה שאומרים שהוא קול אחר, לא ברור.

ולכן מצד ההלכה, אין למחות ביד אלו שרוצים לקרוא את המגילה על ידי הרמקול. ע"כ. וכתב הגאון בעל שבט הלוי וואזנר, וכן דעתי נוטה למה שכתב האגרות משה. גם החזן איש כתב, כיון שהקול הנוצר הוא על ידי האיש המדבר, וקולו נשמע מיד כדרך כל המדברים, אפשר שנחשב כשומע מפי האיש המדבר. (הרה"ג דוד שלום נקי)

ניתן להזמין רבנים לאזכרות בכל רחבי הארץ
לפרטים התקשרו למזכירות קו ההלכה

073-7-860-860 | *3030

חדש!

מה הדין חולה או יולדת שאין מי שיקרא להם את המגילה האם יכולים לשמוע דרך הפלאפון או דרך הרדיו?

חולה או אשה יולדת הנמצאים בבית חולים או בביתם באופן שאינם יכולים לבוא לבית הכנסת לשמוע את המגילה, לפחות יתאמצו לסכם עם מישהו שנייה את הפלאפון שלו על ידי החזן, וישמעו את הקריאה מהחזן בבית הכנסת באמצעות הפלאפון, והוא הדין לשמיעה מהרדיו בשידור ישיר. (ד תסח) וכן הורה מרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל כשאין ברירה אחרת, וברור שיענו 'אמן' אחר כל הברכות.

כתב בשו"ת אגרות משה (אורח חיים ח"ד סימן צא אות ד): בענין שמיעת הבדלה על ידי טלפון לאשה הנמצאת בבית החולים, הנה אם אי אפשר לה שתשמע הבדלה במקומה, ודאי יש לה לשמוע על ידי הטלפון שיותר נוטה שיוצאה בזה כמו שכתבתי בתשובה הנ"ל גבי קריאת המגילה, והוא הדין לגבי הבדלה, שכיון שאי אפשר לה לשמוע הבדלה בבית החולים צריכה לשמוע על ידי הטלפון, וכן צריך לענות אמן על ברכה ששומעים בטלפון. (הרה"ג דוד שלום נקי)

משלוח מנות

אם שלח משלוח מנות בעילום שם האם יצא ידי חובה?

השולח לחבירו משלוח מנות בעילום שם, לא יצא ידי חובתו, מכיון שאין המקבל יודע מי שלח אליו את המנות. שו"ת כתב סופר (אורח חיים סימן קמ"א אות ב') ובחזון עובדיה (עמוד קנ"ב) ומרן הרב אלישיב (יבקשו מפניהו - פורים פרק א' אות כ"ב). (הרה"ג ירון אשכנזי)

מתנות לאביונים

האם יש אפשרות לתת מתנות לאביונים בשיק?

ישנה מחלוקת אחרונים מהו בדיוק מעמדו של שיק בזמננו, האם חשוב הוא 'ככסף' ממש או רק 'הוראה לבנק'.

דעת הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל והגאון הרב ניסים קרליץ שליט"א, ששיק הוא 'הוראה לבנק' להעביר כסף מחשבון זה לחשבון אחר, ואילו דעת בעל 'תשובות והנהגות' ומנחת יצחק' ששיק יש לו דין של 'מזומן' ונחשב לשטר כסף ממש.

באשר על כן, לפי שיטתם אפשר לתת מתנות לאביונים בשיק, לא מבעיא אם סניף הבנק פתוח שבוודאי אפשר לקיים בזה מתנות לאביונים [כיון שיכול ללכת ולפדות את השיק אצל הפקיד] אלא אפילו אם סניף הבנק סגור, ג"כ נחשב לכסף, ומקיים בשיק מצות מתנות לאביונים כיון שיכול לבקש מחברו שימיר לו את השיק למזומן. [כ"כ הגר"ש זצ"ל בספר המעדני שלמה עמ' קג].

ואפילו אם השיק 'לא סחיר' וכתוב עליו 'למוטב בלבד', ולא ניתן להעבירו לאחרים, עדיין יכול לקחת הלוואה תמורת שיק זה, וא"כ חשוב 'ככסף' לכל דבר ועניין.

משא"כ לפי השיטה הראשונה של הגר"צ אבא שאול והגר"נ קרליץ ששיק הוא רק הוראה לבנק להעביר כסף מחשבון לחשבון, יש לחלק, שאם סניף הבנק פתוח, ויש לאביון אפשרות להפקיד או להמיר את השיק, נחשב שקיים מצות מתנות

לאביונים, אבל אם סניף הבנק סגור, לא יעזור שהבאתי לאביון 'הוראה לבנק' שיעבירו לו כסף, דאין לשיק שווי של כסף.

לכן מהיות טוב, אם ירצה לתת מתנות לאביונים בשיק בשעה שסניף הבנק סגור ולקיים המצווה בהידור לצאת ידי חובת כל השיטות, יתן לעני כסף מזומן שיעור של מתנות לאביונים מעיקר הדין, [דהיינו שיעור סעודה קטנה וכד'] ושאר התוספת של מתנות לאביונים יתן בשיק. אמנם נהוג היום להחשיב שיק ככסף לכל דבר וכן עמא דבר.

העולה מכל: א. לכתחילה בוודאי שעדיף לקיים את מצוות מתנות לאביונים בכסף מזומן ולצאת לפי כל השיטות. ב. למי שאין אפשרות לשלם במזומן יכול אף לכתחילה ליתן מתנות לאביונים בשיק, ועדיף שתהיה אפשרות לפרוט אותו בו ביום. (הרה"ג אליהו בחובט).

...

ראש כולל שקיבל כסף להעביר לאביונים האם יכול לשלם מכסף זה לפרעון תשלום המילגה לאברכים (ובודאי שמדובר שנותן להם ביום פורים)

מעשה בראש כולל שהיה אמור לשלם מילגה לאברכים ואמר להם שהוא מחכה לפורים כי מקבל מתנות לאביונים ובכך יוכל לשלם לאברכים את מילגת החודש שהם בודאי בגדר עניים כי מקבלים מילגה זעומה מהכולל, ובודאי שיתן להם המתנות לאביונים בו ביום. ונפשו בשאלות האם מותר לעשות כן? הנה המ"ב (ס"ק ז) כתב, אם יש מנהג באותה העיר לתת מעות פורים לחזן אין איסור בדבר דכל הנותן אדעתא דמנהגא נותן אבל לא נפקי בזה ידי מתנות לאביונים אפילו אם החזן הוא עני דכיון דהוא בכלל שכירות החזן הוי ליה פורע חובו במתנות לאביונים אא"כ מחלקים מהם לעניים.

ע"כ. ומוכח דדווקא שכר החזן לא מהני דחשיב כפרעון חוב, אבל מילגת אברכים שאינה חשיבא כשכירות וכחוב אלא כצדקה שפיר דמי לשלם לאברכים מכסף זה. ולראיה עיי' בספר דרך אמונה (להגר"ח קניבסקי שליט"א פ"ט ה"ג ביאור הלכה ד"ה היו) שכתב שהלומדים בכולל או בישיבה ויש להם שכירות קבועה כל חודש כדי צרכם לחודש זה כיון שהנהלה לא התחייבה לתת להם אלא אם יהיה להם. ואם לא יהיה להם אי אפשר לתבעם לדין שהרשות ביד ההנהלה לשלחם כשירצו, דינם כעניים ממש המתפרנסים מן הצדקה ומותר להם ליטול צדקה וכו'. ע"ש. הרי שאין דין שכירות באברכים אלא דין צדקה, וברור הוא שהרי ראש הכולל גובה צדקה כדי לחלק לאברכים שהם נצרכים בד"כ ובודאי לא הוי שכירות, ולא דומה לחזן דהתם הוא מוחזק מדין שכיר ומשועבד למקום שכירותו ללא כל קשר ללימוד התורה שלו, וז"פ.

הלכך להלכה נראה בודאי שרשאי ראש הכולל לשלם פרעון המילגה לאברכים מכסף מתנות לאביונים ובלבד שיתן להם הכסף ביום פורים. (הרה"ג אושרי אזולאי)

משתה ושמחה

האם סעודת פורים חייב עם לחם?

יש להדר לאכול פת בסעודה זו, ובדיעבד אינו מעכב. חזון עובדיה (עמ' קעג). (הרה"ג ירון אשכנזי)

קו ההלכה - מענה ב 6 שפות

עברית | אנגלית | צרפתית | ספרדית | פרסית | ורוסית

התקשרו *3030

או ספרו למשמחה בחו"ל 860-860-7-73-972

חדש
ב'קו ההלכה

פצצת סירחון

שאלה: זרק פצצת סירחון בפורים בתוך בית של נדיב קמצן, מחמת שלדעתו אינו תורם כהוגן לשיבות, והוצרך הנדיב לצאת מביתו לבית מלון, ואף להביא עמו למלון את כל אורחיו שהוזמנו לסעודת הפורים, ובנוסף להזמין חברת נקיון שיוציאו את הריח הרע מקירות ביתו, האם נחייב את הזורק?

תשובה: לגבי המלון פטור דהוי גרמא מה שהוצרך ללכת למלון, ולגבי תשלום הוצאות הנקיון, אם הפצצת סירחון חולפת מאליה וזה ימשך כמה ימים, פטור מלשלם דמי הוצאות הנקיון כיון שהבית מאליו יתנקה לאחר מספר ימים, ואם זה ריח חזק שנבלע בקירות ומוכרח להביא חברת נקיון חייב לשלם הוצאות הנקיון דהוי מזיק גמור.

בדמי המלון חשיב גרמא להיפטר, אף לדעת השו"ע בסי' שפ"ו סעי' ג' ששם מבואר שאם כיוון להזיק הוא גרמי, וא"כ בזרק פצצת סירחון לתוך בית וכיוון להזיק לכאורא היה צד לחייב, אבל היות ולא ברי היזיקא שהיה חייב לילך למלון שמא היה מוצא בית של חבר להתארח בו ולכן פטור, וכ"ש לדעת הרמ"א שם דהוי גרמא, היות והנוק לא נעשה בממון שהוציא למלון אלא בבית שאינו ראוי לשימוש שיהיה פטור.

ובדמי הנקיון, חייב מדין מזיק באש המבואר בסי' תי"א לגבי אסו"מ שהניחם בראש גגו והלכו והזיקו ברוח מצויה שחייב המניח אותם בגג אפילו שהרוח היא זו שלקחה את האבן כיון שע"י הרוח מצוי שהאבן תלך ותזיק חשיב כאש שהולכת ומזיקה ע"י הרוח שלוקחת אותה שמחייבים בזה את המדליק, וכן מציינו בסי' ש"צ לגבי תרנגול שנקשר רגלו בחוט הנקרא 'דליל' שהניחו אדם ברשות הרבים והלך התרנגול והזיק עם החוט, שחייב בעל החוט היות ומצוי שהתרנגול יקח את החוט וזיק עימו.

וא"כ כיון שזרק פצצה לתוך ביתו של הנדיב, ידוע הדבר שהרוח תפזר את הסירחון לכל חלקי הבית, וא"כ הרוח לוקחת את המזיק שנקרא 'ריח', והופכת את הבית ללא ראוי לשימוש, ובזה ודאי חייב.

ובשונוה הדבר מסי' שס"ג סעי' ו' לגבי נועל הבית בפני חבירו שלא יוכל להיכנס דהוי גרמא ופטור, היות ושם הבית ראוי לשימוש ומגורים ורק בנעילתו גורם שלא יוכל בעל הבית להיכנס לתוכו, אבל כאן הזיק את הבית בידיים והבית היום אינו ראוי לשימוש, מאחר והריח נספג בקירות הבית.

ומעתה נאמר דאם פצצה זו ידועה כמפיצה ריח שמתאדה ולא נקלט בבית, יש לדון את הנוק כ'כחש החוזר' מאליו, המבואר בסי' ש"מ ובסי' ש"ז שאי אפשר לחייב אבל כאן אין הריח יוצא מהקירות ללא שיוציאו אותו ע"י נקיון מקצועי, וא"כ הזיק את גוף הבית שאינו ראוי לשימוש שחייב על דמי הנקיון, ועיין בנתיבות המשפט סי' ש"מ אות ג' מש"כ בזה.

ואם נקשה דהרי הוי הזיק שאינו ניכר בבית במה שנשתנה ע"י הריח ויהיה פטור, זה אינו כמבואר בסי' שס"ג בפת"ש לגבי גזל אתרוג לפני סוכות והחזירו לאחר סוכות

בראשות הרב אלחנן פרץ שליט"א
מיסודו של מנחם הגדול חיים פינחס שיינברג זצוק"ל

משיבים משפט

הרה"ג יונתן שושן שליט"א
דיין בבית הדין

'חקת המשפט' בית וגן ירושלים,
וראש כולל דיינות משפטי התורה

ולא נחסר כלום באתרוג, הדין שחייב לשלם לו דמי אתרוג היות וניכר לכל העולם, שאתרוג לאחר סוכות שווה בס"ה עשיית ריבה זה ודאי הוי נזק, שחייב לדעת השו"ע שם, וכיון שדיעה גורמת דהוי נזק ניכר, גם ריח שהיא יותר מודיעה שאי אפשר להיות בדירה, הוי נזק ניכר וחייב.

השתכר והקיא על האוכל

שאלה: באחד מסעודות הפורים פיתו בחור שישתה יין עד שנהיה שיכור כלוט, והקיא אח"כ על כל המאכלים שהוגשו על השולחן האם נחייבו לשלם?

תשובה: בשיכור שלא בפורים חייב, ובפורים פטור ולא נוכל לחייבו. והטעם לכך שהרי שלא בפורים חייב לשלם דהוי כוחו, והגם שלא הפעיל כח להקיא ונעשה בלי שליטתו, לא גרע מסי' שצ"ד טינפה פירות במי לידה שחייבת היות ויצאו

המים מגופה וכן נקט בתוס' בב"ק ג. לגבי מי האף שייצאו והזיקו שחייב, וכך נפסק בסי' שפ"ד סעי' א'.

ומצד שהוא אנוס מחמת שהוא שיכור, כיון שהכניס עצמו לאנוס חייב כמבואר ביש"ש וברמב"ם פ"א מהל' חובל וברעק"א בסי' שע"ח ולא היה לו לשתות יין עד כדי שיזיק.

ולגבי שיכור בפורים היות שיש מחלוקת בזה באו"ח סי' תרצ"ה אם צריך לשתות עד שירדם או שיש חיוב לשתות לגמרי עד דלא ידע, והגם שהרבה מהפוסקים הסכימו ליש"ש והרמב"ם עד שירדם כיון שיש דעות שחולקת, יכול לומר קים לי שאני מצווה לשתות עד דלא ידע ולכן אני אנוס בשתיית היין מחמת המצווה, וממילא פטור.

השליך אוכל על חבירו

שאלה: תוך כדי צחוק ושמחת פורים זרק קציצות ועופות על חבירו, וחבירו התכופף, ופגעו האוכלין באדם שנכנס לבית באותו הרגע והתלכלך, האם חייב לכנס לו את הבגדים? או מכיוון שלא חשב שיכנס אדם באותו רגע לבית הוי כאנוס ופטור?

תשובה: אם זה בית שאמורים להיכנס אליו אנשים בפורים חייב ואם זה בית שלא אמורים להיכנס אליו אנשים בפורים, פטור.

הגם שמצינו בסי' תכ"א סעי' ט' שיש פטור של 'ומצא את רעהו' פרט לממציא את עצמו שפטור מנזק לדעת הרמב"ם והשו"ע ודלא כהטור שמחייב בזאת. בשו"ת מנחת שלמה דייק מהרמב"ם ש'כ' זרק או והוציא הלה את ראשו, דווקא כשלא היה אמור לחשוב שמישהוא יוציא ראשו אבל אם אמור לחשוב שיכנס כאן אדם חשיב מזיק לחייבו כדן כל אדם המזיק שיעיקר הפטור משום מזיק באנוס, וכאן לא חשיב כאנוס, שאמור לעלות בדעתו בפורים שבאותו הרגע שיזרוק יכנס אחר בדלת הבית, אלא א"כ לא אמורים להכנס לשם אנשים אז פטור משום אנוס.

ומה דקיימא לן שמזיק בשעת שמחה נחלקו בזה האם חייב או פטור כמבואר בסי' שעח' סעיף י' בחו"מ, ובסימן תרצה באו"ח, כבר הכריע בב"ח ובמשנ"ב שזהו דווקא בנזק קטן שאנשים מוחלין

רשת בתי הדין חוקת המשפט ברשות הראב"ד הגאון הרב אלחנן פרץ שליט"א

שמחים לבשר לציבור על פתיחת בתי דין חדשים:

בבית וגן בירושלים - בנתיבות - ובקרית ביאליק

לקביעת דיונים 072-338-78-99

בראשות הרב אלחנן פרץ שליט"א
מיסודו של מנחם הגדול חיים פינחס שיינברג זצוק"ל

וא"כ בחורי ישיבה שהישיבה קצבה עמהם כסף לחתונה הוי כממון שיש לו תובעים ויש לו דין שמירה, מ"מ כאן פטור, א. דלא חשיב כממון קצוב, היות והנהלת הישיבה עושה כרצונה ואם יש כסף בקופה מסכימה לתת ואם לאו לא משעבדת עצמה לכך, ובפרט אם יש מקרה חרום שהישיבה יכולה להחליט להעביר לשם את הכסף, וא"כ לא חשיב כסף קצוב שקצוב לכל אחד ואחד כמה לקבל ולתבוע זאת. ואין לומר שבחורי ישיבה נחשבים כשומרים של הת"ת ומצינו בזה שדעת הרמ"א והמרדכי שנוקטים שחייב והוי כממון שיש לו תובעים, היות והחוו"י נקט שאין לו דין שומר ופטור הובא בפת"ש וא"כ יאמר קים לי כהפוטרים, וכן נקט באורל"צ סי' ז' לפטור גם בדיני שמים מספק ספיקא יעוין שם.

וכמובן ראוי שבכל ישיבה, ימנו אחראי בכל קבוצה, שהוא יהיה המבוגר האחראי שלא ישתכר ואם בחור יודע שהוא אחראי, אסור לו לכתחילה לשתות לשכרה ולהכניס עצמו לספק שיאבד הכסף, ורק אם לא העלה בדעתו שישתכר עד כדי איבוד הדעת בזה נפטור אותו מהטעמים הנזכרים.

ג. טעם שלישי יש כאן, כיון דאיכא דעות שיש חובה להשתכר עד דלא ידע, והוי מצוה דרמ"א עליה ואנוס בזה, על דעת זה ניתן לו הכספים שישמרם ויקיים מצות השתיה אם ירצה, ולא יתחייב אם יאבדו ממנו, ומה שלא נתן לאחרים י"ל דהוי אונס שהרי לא העלה בדעתו שישתכר.

שכרו רכב לת"ת והפסידו כתובות

שאלה: שכרו רכב לאסוף כספים בפורים והרכב לא נוסע יותר מ-60 קמ"ש מחמת תקלה שגורם לחוס מנוע לעלות והפסידו כתובות, ולחברת ההשכרה אין רכב חילופי בפורים כתוצאה מהביקוש הגדול בזמן זה, האם פטורים מלשלם את כל דמי הרכב?

תשובה: אם הודיעו לחברת ההשכרה בשעת שכירות הרכב או שחברת ההשכרה מודעת לכך שהם הולכים לנסוע מעיר לעיר בשביל לאסוף כסף, אינם חייבים לשלם רק דמי הנאה מהרכב, אבל אם לא הודיעו לחברת ההשכרה וחברת ההשכרה לא מודעת שזהו לצורך איסוף כספים חייבים לשלם משום שמזלם גרם,

הנה עצם הפסדת הכתובות הוי גרמא בניזיקין שפטור, ולגבי הרכב מצינו בסי' ש"י השוכר חמור וחלתה או נשתטית אומר לו הרי שלך לפניך, ונוקט השו"ע שמשלם את שכרו מושלם היות ואומר לו 'מזלך גרם', אלא א"כ הרכב מסכן אותם בכבישים שאז הדין בבהמה שחייב להעמיד לו בהמה אחרת היות ושכירות רכב גם אם חשיב 'רכב זו' מקבלים על עצמם בכה"ג להעמיד רכב חילופי.

אבל מצינו בערוך השולחן שנוקט שאם אמרו שהולכים ליריד ולא הצליחו להגיע כי נוסע החמור לאט הוי כמת החמור שאם החברה לא העמידה רכב אחר ישלמו כפי שנהנו, וא"כ אם הודיעו לחברת השכרה ששוכרים לצורך נסיעה לכתובות מעיר לעיר א"כ הוחטאה המטרה ויכולים לנכות מהשכר אבל אם לא הודיעו זאת לא יוכלו לנכות מדמי השכירות.

עליו, ולא בנזק גדול, ובכחאי גוונא שנטנפו כל בגדיו הוי כנזק גדול, וגם אם נחשיב את טינוף הבגדים לנזק קטן כבר הכריע בב"י שזהו רק במקום שיש מנהג בזה, וגם שדעת השו"ע להלכה לחייב, לכן נראה שחייב.

מכירת נפצים

שאלה: חנות שמוכרת נפצים ודינמיות האם מותר למסור את בעל החנות למשטרה?

תשובה: יש להתרות בו קודם ואם אינו רוצה לשמוע מותר לילך למשטרה, והטעם: דמצינו בסי' שפ"ח סעי' י' ובסי' תכ"ה סעי' א' שמי שמתעסק בזיופים ויש חשש שיתפסו אנשים עם שטרות בידיים ויאמרו שהם מתעסקים בזה ויסכן את חייהם שמתרים בו כדין יכול להציל באחד מאבריו של רודף ואם אינו רוצה לשמוע אפשר למוסרו, וא"כ נפצים ודינמיות שמסכנים חולי לב ונשים הרות וילדים מחמת הבהלה ומלבד הנזק הפיזי שיכול להגיע מחמת ההתעסקות בזה ב"מ מותר למוסרו.

ועוד טעם יש שבסעי' י"ב כ' השו"ע כל המיצר לרבים ומצערן מותר למוסרו ביד אנשים להכותו ולאוסרו ולקנסו וה"נ מצער הוא את הרבים.

ועוד מצינו בשו"ת מנחת יצחק ח"ח סי' קמ"ח להתיר למסור נהג למשטרה אם נוסע במהירות מופרזת ומסכן את חיי הציבור כדי שיענישוהו ומה שמצינו שמותר לגדל כלב רע שקשור בשללאות בסי' ת"ט סעי' ד' זהו דווקא שקשור וכולם רואים וגם נשים הרות יודעות להתרחק ממנו, אבל דינמיות שלא יודעים מתי הם באים בודאי אסור לו להתזיקם ולהזיק הציבור.

השתכר ואיבד צרור כסף של הת"ת

שאלה: בחור ישיבה שהתרים כסף לת"ת ובמשך יום הפורים השקו אותו יין עד שהשתכר ואבד לו כל הכסף, האם חייב להחזיר לת"ת כסף?

תשובה: פטור מלשלם ומכמה טעמים: א. כיון שלא היה קנין שמירה לדעת השו"ע, והגם שמצינו בנתיבות בסי' רצ"א שבמקום שיש אומדנא שאין מי שישמור שמקבל על עצמו שמירה וכמו שמצינו בעובדא דהלך להסך רגליו בשו"ת הרא"ש, ומצינו בנתיבות שאם זיכו לגדול לצורך אחרים נעשה שומר כי זכה לאחרים ושומר ע"ז, מ"מ כיון שהבחור עובד בחינם הוי רק כש"ח שקיבל שמירה כדנטרי אינשי ובפורים מקובל ששותים בבתיים עם הכספים בכיסים ויש לפוטרו.

ואין לומר דהוי ש"ש היות ואמורים לקבל כסף מהת"ת בזמן נישואיו, ונחשב כשכר ועל כן היה עליו לשמור את עצמו ולא להשתכר, משום שהישיבה לא מתחייבת שתביא לו כסף, והבחורים עושים זאת לצורך המצב שלהם לכן אין להם דין ש"ש.

ב. עוד מצינו בסי' ש"א סעי' ו' שיש פטור "לשמור ולא לחלק" דכיון שאוספים לצורך חלוקה אין דין שומר בזה, ולא מיבעיא למרדכי שהביא בשם רבינו שמשון, דהוי גזה"כ לפטור, אלא גם לשו"ע דהוי משום ממון שאין לו תובעים, וקיימא לן דכל ממון שאין לו תובעים אם קצבו גבאי הצדקה לתת סכום קצוב כל חודש, חשיב כממון שיש לו תובעים ויש בו דין שמירה היות וקצבו אתם ממון כל חודש,

מ

עניין להקשיב לדימוי שדוד המלך בחר לתאר את המבנה של הזוגיות, הוא ניסח זאת כך: "אלוקים מושיב יחידים ביתה, מוציא אסירים בכושרות" (תהלים, פרק סח פסוק ז). את מילת 'בכושרות' פירשו חז"ל (סנהדרין כב.) שהיא נוטריקון של המילים בכי ושירות. כלומר, הזוגיות צופנת בחובה פוטנציאל דוקטריני, במנעד שבין בכי לבין שיר! ייתכן שהאדם שאינו מצוי בינות לחורים והסדקים של הזוגיות יחשוב לפרש את הקיצוניות שבין בכי ושירות, בכך שישנם זוגות שלא שפר עליהם מזלם וחוויות הזוגיות שלהם הינה "בכי", ומאידך יש כאלו שזכו והינם חווים זוגיות של "שירות"...

אך אנו יודעים שלכל זוג ישנו תקופת "בכי" לעומת תקופת "שירות"! נוכל בהחלט אף לומר שלעיתים אותו יום יכול לצפון בחובו גם בכי וגם שירות. ואם נעמיק את מבטינו היטב, נראה נכוחה שייתכנו מצבים שבעת ובעונה אחת הינם גם בכי וגם שירות!

מעתה האתגר המושחר לפתחינו הינו כיצד עלינו להתמודד עם הימים הפחות טובים, הפחות אינטימיים והפחות קרובים, ולא כיצד נמנעים מהם לחלוטין, בדיוק כפי שבטבע המדהים שלנו, ישנם ארבע עונות הכוללים ימים אביביים, פורחים ומלבבים, לעומת ימי שלכת קרירים אפורים ועצובים...

דומני שאם נלמד בעיון ובתשומת לב ראויה את דבריו של רבינו תם, שנכתבו לפני כתשע מאות שנים, נראה איך שבדרכו המיוחדת והנדירה לתקופתו, מלמד אותנו "מודל מוטיביציוני" מובנה ומפורט, כדרך וככלי פרקטי ואפקטיבי להתמודדות עם תקופות שונות בעלי אופי מנטלי שונים ומנוגדים.

להלן נצטט קטעים נבחרים מתוך המאמר הנ"ל של רבינו תם (ספר הישר, שער השישי) אשר נוכל לקרוא לו "סוד האהבה והשנאה"¹, תוך הסבר סימולטני, פירוש מילים, והכוונה להקשר רחב יותר הנוגע לזוגיות.

"כל מעשה שיש בו הנאה, תכנס בליבו אהבה ראשונה, ואחר כן תסור ותכנס בליבו השנאה, ולקץ ימים תסור, וכן יתחלפו תמיד, יסור האחד ויבוא השני" רבינו תם מלמד אותנו שבאופן טבעי ונורמלי, גם מצבים וקשרים אשר ביסודם הינם טובים ונעימים, אינם יכולים להיות יציבים ועמידים לעד לעולם. יש לציין ולהדגיש כי כוונת רבינו תם במושג "שנאה" הינו ריחוק, אדישות, וחוסר חשק ומוטיבציה.

אך אם תהיה הנאת העובד בעבודתו גדולה, תעמוד האהבה ימים רבים, והשנאה ימים מספר. ואם אין לו בעבודתו הנאה גדולה, או תבוא עליו מסנה הנאה מצד אחד ומהומה מצד אחר, תעמוד האהבה ימים מועטים והשנאה תאריך ימים." הגורם הדומיננטי שהינו בעל השפעה מכרעת על כמותם ואיכותם של "ימי האהבה וימי השנאה" הוא מידת ההנאה והחוויות החיוביות שתהינה נוכחות בקשר הזוגי. ככל שבני הזוג ישכילו לצבור חוויות חיוביות יחד, כך "ימי השנאה" יהיו קצרים יותר ומשמעותיים פחות.²

"וכאשר יתחלפו פעמים רבות, אם יתחדשו לאדם חידושים טובים בעבודתו, אז תוסיף האהבה ותגדל ואם יתחדשו דברים רעים תוסיף השנאה" אלמנט נוסף שרבינו תם מסב אליו את תשומת ליבו הוא שככל שנדאג לכך שנחווה חידושים וריגושים חיוביים כך יגדלו ויתעצמו ימי האהבה על ימי השנאה.

1. מטבע לשון של רבינו תם בגוף המאמר.
2. השווה לסנהדרין נח. בפירוש הפסוק "ודבק באשתו"

משיבים שלום

"סוד האהבה והשנאה"

מאת הרה"ג אליהו בן סימון
מו"צ ורב משיב בקו ההלכה הספרדי
יועץ נישואין ומשפחה

"ואם לא תתחדש בעבודה דבר, יהיו שתיהן שוות, עד שיבוא השכל ויכריע בינה, כי אם יהיה השכל טוב, תתחזק התאוה בשביל ההנאות הבאות ממנה, ואם תחלש האהבה, תחזק השנאה, ותלך הלך וגדל, ותתמעט האהבה בכל יום" כאן רבינו תם מלמד אותנו על כוחו העצום של מה שאנו קוראים "מחוייבות". (בשפתו של רבינו תם - "שכל") זוג שישיתית את יסודות הזוגיות שלו רק על חוויות חיוביות, ורק על תחושה של קירבה ואינטימיות רגשית, עשוי למצוא עצמו בימי סגריר ללא יסודות וללא עמודי תמך, שכן "ימי השנאה" הינם כאמור חלק אינטגרלי מהריתמוס של הזוגיות.

ובהחלט ייתכן שבשל כך במעמד הר סיני הקב"ה כפה הר כגיגית על עם ישראל למרות שההתלהבות הרומנטית של עם ישראל הייתה בשיאה, עד כדי כך שהקדימו נעשה לנשמע, אך הקב"ה ביקש להכניס למעמד קבלת התורה אלמנט של מחוייבות כבסיס וכמסגרת להתלהבות ולרגשות הרומנטיים הסוערים.

"ואחרי אשר גילינו סוד האהבה וסוד השנאה, נאמר כי צריך לבעל העבודה להכיר בתחילת עבודתו, כי האהבה והשנאה נלחמות שתייהן, פעם תגבר האחת ופעם תגבר השנייה, ועל כן אין צריך בתחילת עבודתו להיות חושש אם יקוץ בה, כי זה משפט האהבה בתחילתה כי תגיע לתכלית ידיעה ותחדל, ואחר כן תשוב ותתחזק כנשר, ואחר כך תחלש האהבה ותכבד השנאה, אל יהי נואש מן העבודה רק יידע כי לקץ ימים תחלוף".

"אין צריך בתחילת עבודתו להיות חושש אם יקוץ בה" - רק יידע כי לקץ ימים תחלוף", במילים אלו רבינו תם בעיקר מכוין לנורמליזציה ולגיטימציה של התנודות שבין ימי האהבה וימי השנאה. עצם קבלת השינויים המנטליים האלו כמנהגו של עולם, יש בכוחם לאפשר לנו לעבור בצורה נכונה ומועילה את ימי השנאה, ועם כמה שפחות נזקים ומשקעים.

ועל כן צריך המשכיל בראותו כי תכנס השנאה בליבו, ויקוץ בעבודה, לבל יניח כל המעשה, ואל יאמר אניה הכל עתה ואחרי כן אחזור אליו, כי אם יניח הכל, יאבד מידו, ואם יחזיק מסנו במקצתו לא יאבד. כגון מי שנגזר אבר מאבריו, אם נגזר כל האבר מן הגוף אין לו תקנה, ואין לו רפואה, ואם נשאר האבר מעורה בגוף יש לו תקנה, ויחזור לקדמותו כשירפאהו".

רבינו תם מזכיר לנו שגם בימי השנאה עלינו לשמור על איזו שהיא מסגרת של זוגיות מתפקדת, גם ברמה הטכנית, וגם ברמה של פעילות זוגית וחברית, בכדי לשמור על "חום גוף" סביר, שייאפשר לנו לחזור למחזור הבא של ימי האהבה ממקום מתפקד, ולא ממקום פוסט טראומטי כואב ומדמם.

מצד אחד יש לנו הלגיטימציה לבחור את רמת הקירבה שמתאימה לימי השנאה, וללא שנפעל באופן אינטימי יתר על המידה באופן שעשוי להחווה כדיסוננס, ומן הצד השני לקחת אחריות על עשייה פעילה בקשר באופן שכן מתאפשרת בצורה בריאה בימי הסתיו והשלכת.

לסיום ולסיכום ניתן לומר ייתכן שהריבונות של עולם ברא את כל הבריאה כולה באופן של גאות ושפל, ועליות ומורדות המתפקדות באופן מחזורי, וזאת בכדי לחדד אצלנו את תחושת הקיום החוויה וההנאה, וכמו שדרשו רבותינו את הפסוק "אל תשמחי אויבתי לי כי נפלתי קמתי, כי אשב בחושך ה' אור לי" (מיכה פרק ז' פסוק ח') "אלמלא נפלתי, לא קמתי. אלמלא ישבתי בחושך, לא היה אור לי" (מדרש תהילים, כב).

בני ברק
ירושלים
רחובות
סירת כרמל
רמת גן
כ-300 רבנים המשיבים
בכל הארץ בטהרת המשפחה

רשת בתי ההוראה
טהרת יוסף
שע"י קו ההלכה הספרדי
בראשות הגאון הגדול הרב משה פנירי שליט"א

משולחנו של הראשל"צ | תשובות שהשיב

לשואליו מרן הראשל"צ והרה"ר לישראל נשיא ביה"ד הרבני הגדול הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א ככתבם וכלשונם

בס"ד, כ' סיון תשע"ז, 2-1258/ע"ז

לכבוד היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, כש"ת הרב רבי שמואל חסיד נ"י שלום רב,

לשאלתו אודות מתנות לאביונים בפורים אם מותר לתת לאברכים שנשותיהם עובדות, או שיש לו דירה.

ע' בילקוט יוסף הלכות פורים (סי' תרצ"ד סעיף כ"ז) שמצוות מתנות לאביונים היא גם לעניים סתם, ואין צריך לדקדק לתת דוקא לאביונים שהם עניים ביותר, ושם בהערה הארכנו לבאר דין זה שיש בזה ב' נידונים: א. אם צריך דוקא עני ביותר שהוא בגדר אביון. ב. גם את"ל שא"צ אביון, מ"מ שמא מי שאינו זקוק לפרנסה אינו נחשב כעני בדיני פורים. וע"ש מה שהארכנו בס"ד.

ונראה דכיון שהמצוה היא ליתן לעני כדי שלא יחסר לו לסעודת פורים, לכן יתן לעני שחסר לו לצורכי אוכל לבני ביתו, ואף אם אין חסר לו לסעודת פורים, וכגון שקיבל מתנות שיספיקו לו לסעודת פורים, מ"מ אם הוא בגדר שבד"כ אינו משופע בצורכי מאכל, מקיימין בו המצוה לכתחלה, ומה שיש לו דירה אינו מעלה ואינו מוריד, כי אף שיש לו דירה, ממה יאכל. וגם אם הוא משתמש בכסף שמרויח לצורך נישואי בניו בני תורה, ועקב כך חוסך אוכל לבני ביתו, יכולים ליתן לו מתנות לאביונים.

ומה ששאל מתי נכון להתחיל להניח תפילין של ר"ת, מבואר בילקוט"י (סי' ל"ד ס"ג), דבחורים רווקים נכון שלא יניחו תפילין דר"ת, אא"כ יודעים בנפשם שמחשבתם טהורה כל זמן שהתפילין עליהם, והוא ע"פ מה שפסק בש"ע (סי' ל"ח ס"ד) המניח תפילין צריך להזהר מהרהורי אשה, הגיה ואם א"א לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחו. ע"כ. ואע"פ שלגבי תפילין דרש"י עליו להתאמץ בכל כוחו ולהסיח דעתו מהרהורים ולכוין לבו בשעת הנחתן, התם שאני דלא יתכן שמפני כך יבטל מעליו מצוה חמורה זו שיהיה ח"ו בגדר קרקפתא דלא מנח תפילין. אבל בתפילין דר"ת שאינן חיוב כ"כ, וזו חומרא חשובה, שוא"ת עדיף. וע"ש בהערה. ועכ"פ למעשה בחור רווק לא יניח תפילין עד אחר החתונה, ואחר החתונה ראוי להניחם מיד.

בברכת התורה,
יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

משיבים כשרות | הרה"ג אליהו פנחסי שליט"א
מחבר הספר "הכשרות למעשה - רבנות מקומית מבשרת ציון"

סלטים

סלטים או ממרחים פרווה שאכל מהם בארוחה בשרית, ורוצה לאחר מכן להעלותם גם בסעודה חלבית או להיפך האם מותר?

אם מטבל את **האוכל עצמו** בתוך הסלט, או לוקח מהסלט בסכו"ם לא נקי, יש לחשוש שנכנס מעט משיורי בשר, ולכן הסלטים הם "בחזקת בשר" ואין להעלותם בסעודה חלבית וכן להיפך. אולם מי שאוכל את הסלט שנשאר מארוחה בשרית בפני עצמו, לא נעשה בשרי ואין צריך המתנה כלל.

סלטים פרווה שהיו מונחים בארוחה בשרית, והקפידו לקחת מהם במזלג נקי ללא נגיעה בבשר, מותר להעלות את אותם סלטים אף בארוחה חלבית. והמחמיר שלא לאכול בסעודת בשר, כל מה שהיה מונח על השולחן בסעודת חלב וכן להיפך, תבוא עליו ברכה.

סיפור לשבת | על חבל דק

רבי מנדל היה אומר תמיד לסובבים אותו בואו ואספר לכם סיפור שראיתי במו עיני והוא שהחזיק אותי בימים הכי קשים של השואה האיומה.

בעיירה בה התגוררנו הגיע יהודי אחד להתגורר בשכנותינו, לא הכרנו אותו ולא ידענו מה טיבו ומה עסקיו.

יום אחד אותו יהודי יצא בהודעה שביום פלוני בשעה פלונית יופיע בכיכר העיר כאשר הוא הולך על גבי חבל דק שיימתח בין שני בניינים. ותהום העיר, כולם ניסו להניאו מדבר זה ללא הועיל.

ביום שלישי בצהריים כל העיירה נעמדה להסתכל בפלא, ולראות האם אכן הוא יצליח לעבור בלי ליפול, מתח גדול עבר בקהל, וכל הקהל עוקב צעד אחר צעד, לאט לאט, עד שאכן באמת הוא הצליח לעבור לצד השני, נשימת רווחה עברה בקהל. אך השכן החדש רצה להרשים את בני העיר עמד והכריז שכעת עומד לשוב למקום שממנו התחיל את המופע, וכך עשה כאשר הקהל עוקב אחריו בדומיה צעד ועוד צעד, לאט לאט עד שאכן הוא הצליח לעבור לצד השני, הקהל התפעל, מחיאות כפיים סוערות, כולם הריעו לו.

אבל מיודענו שוב עומד ושואל "רבותי מי מוכן שאני אקח את התינוק שלו עם העגלה על החבל", ואף אחד לא מסכים, הוא אומר להם אבל ראיתם שאני יכול מדוע לכם לפחד?!

אבל עדיין אף אחד מהקהל, לא היה מוכן לסכן את הילד שלו. הוא ירד למטה תפס ילדה קטנה מהקהל שם אותה בעגלה והתחיל שוב ללכת על החבל, כל הקהל היה בהלם ובמתח עצום על חוסר האחריות.

כולם מסתכלים במתח ובחרדה על כל צעד וצעד שלו, ואכן ברוך ה' הוא הצליח לעבור את החבל, כולם נשמו לרווחה, מיד ניגשו אנשים מהקהל לילדה ושאלו אותה איך הסכמת לעלות איתנו למעלה, והאם לא פחדת?

אומר רבי מנדל היא אמרה תשובה מוחצת שהחזיקה ותפסה אותי כל הזמן לאורך כל השואה האיומה, אמרה הילדה אני יאמר לכם את האמת בכלל לא פחדתי, וזאת כי הייתי בידיו של אבא שלי כשאבא שלי לוקח אותי בעגלה על חבל דק אני לא מפחדת כי בטוחה שאבא יעשה את הטוב ביותר בשבילי...

אם רק היינו יודעים שכל הקשיים שיש לנו בחיים זה פשוט אבא שלנו שבשמיים שלוקח אותנו על החבל

דק, היינו פשוט רגועים ועוברים את הקושי בהצלחה בלי ליפול חס ושלום, וכך אומר רבי מנדל הצלחתי לעבור את הימים הכי קשים ונוראים בשואה, כי תמיד חשבתי בליבי מה יש לי לדאוג, הכל אבא עושה והוא יודע מה שהוא עושה, הרגשתי כמו התינוק בעגלה, שלא שואל מה הולך ומה קורה סביבו, לאן לוקחים אותו ומה עושים איתו, כי אבא יודע מה הוא עושה...

שיעורי מוסר לגברים	האזינו לשיעורי תורה ממיטב הרבנים והמרצים	שיעורים בפרשת השבוע
שיעורי מוסר לנשים	חיגו 073-7-860-860	הלכה יומית
שיעורים על פורים	*3030 בעלות שיחה רגילה	דף יומי

